سبک ارتباط

مراقب دوستی‌های عاجل فرزندان خود باشیم

فست‌فِرِندهای عصر اینترنت!

■ مریم ترابی

زندگی در عصر تکنولوژی و اینترنت و شبکه‌های مجازی، سبک‌وسیاق خاص و جدیدی برای خود پیدا کرده است. سرعت و شتابی که در زندگی امروزی جریان دارد بسیار عجیب و حیرت‌آور است. گویا همه چیز روی نوار تندی قرار دارد. انگاری همیشه برای انجام کارها وقت کم می‌آوریم. تأثیر این سرعت و شتاب روی همه امور جاری زندگی قابل مشاهده است. از سبک تغذیه بگیرید که همگان فست‌فود خور شده‌اند تا دوستی‌ها و رابطه‌های افراد با یکدیگر که سریع و بدون هیچ تفکر و تأملی ایجاد می‌شود و با همین سرعت که ایجاد شد از بین هم می‌رود. شاید باید اسم این دوستی‌های امروزی را فست‌فرند (FAST FRIEND) گذاشت، دوستی سریع و با شتاب. ظاهر این دوستی‌های سریع هم مثل غذاهای فست‌فودی، وسوسه‌انگیز و اشتهاآور است. طعم‌شان هم در لحظه‌ای که خورده می‌شود بسیار خوب و لذیذ است ولی مانند همین غذاهای فست‌فود خور شده‌اند تا دوستی‌ها و رابطه‌های افراد بیماری سوءهاضمه می‌کند. فست فرندها روح انسان را بیمار می‌کنند و انسان امروزی را به سمت تنهایی سوق می‌دهند. کارشناسان معتقدند اینترنت و شبکه‌های مجازی انسان را تنها و منزوی می‌کند،اما تنها این دو ابزار، عامل تنهایی و گوشه‌گیری انسان نیست،بلکه شتاب و بی‌دقتی که انسان‌های امروزی در استفاده از این ابزارهای ارتباطی دارند باعث می‌شود آنها را نسبت به همنوع خود سرد و بی‌تفاوت کند.

با حضور گسترده شبکه‌های ارتباطی مجازی رابطه‌ها و دوستی‌هایی در این فضاها شکل می‌گیرد که هویت واقعی ندارند. اینترنت با فراهم آوردن امکان هویت‌سازی مجدد، برای یکایک کاربران شرایطی را پدید آورده است که در آن، کاربران می‌توانند با ساختن هویت دروغین، به معرفی خود بپردازند. از این رو میزان سوءاستفاده احساسی، در این فضا به مراتب بیش از فضای واقعی است، زیرا امکان درک صحت و سقم مطالب موجود در فضای اینترنتی آسان نیست،بنابراین به هیچ وجه غیر عادی نیست که شخصی که از طریق اینترنت با او رشته دوستی و الفت بسته‌شده به گونه‌ای اسرارآمیز ناپدید شود

■ **دوستی‌های مجازی**

یکی از محیط‌هایی که در دهه‌های اخیر جهت دوست‌یابی از آن استفاده می‌شود، محیط مجازی اینترنت است،اما باید توجه داشت که این محیط به علت شرایط خاصش مشکلات و آسیب‌هایی را نیز به دنبال دارد. با حضور گسترده شبکه‌های ارتباطی مجازی رابطه‌ها و دوستی‌هایی در این فضاها شکل می‌گیرد که هویت واقعی ندارند. اینترنت با فراهم آوردن امکان هویت‌سازی مجدد، برای یکایک کاربران شرایطی را پدید آورده است که در آن، کاربران می‌توانند با ساختن هویت دروغین، به معرفی خود بپردازند. از این رو میزان سوءاستفاده احساسی، در این فضا به مراتب بیش از فضای واقعی است، زیرا امکان درک صحت و سقم مطالب موجود در فضای اینترنتی آسان نیست،بنابراین به هیچ وجه غیر عادی نیست که شخصی که از طریق اینترنت با او رشته دوستی و الفت بسته‌شده به گونه‌ای اسرارآمیز ناپدید شود که این مسئله می‌تواند به عنوان یک شکست عاطفی صدمات شدیدی را به افراد وارد کند. همین گروه‌های دوستانی که در این شبکه‌های اجتماعی تشکیل می‌شود نمونه بارز دوستی‌های امروزی است. در واقع یک نفر با اختیار خود گروهی را تشکیل می‌دهد و تمام افرادی که در لیست تلفن گوشی همراه خود دارد را در این گروه وارد می‌کند بدون آنکه بخواهیم و از ما اجازه گرفته شده باشد ما را وارد یک گروهی می‌کند که اصلاً نمی‌دانیم افراد این گروه چه کسانی هستند؟!البته خیلی از افرادی که درچنین گروه‌هایی قرار می‌گیرند ارتباط دوستانه‌ای با دیگران برقرار می‌کنند و این ارتباط دوستانه را تنها محدود به فضای مجازی نمی‌کنند و قرار ملاقات‌هایی بیرون از فضای مجازی می‌گذارند و آنقدر در جو فضای ایجاد شده حل می‌شوند که متوجه رفتارها،گفتارها و اتفاقات ساختگی و دروغینی که در حاشیه این ارتباط به ظاهر دوستانه رخ می‌دهد نمی‌شوند و زمانی به خود می‌آیند که صدمات روحی و چه بسا مالی شدیدی دیده‌اند. در حقیقت فضاهای مجازی حس اعتماد که یکی از اصلی‌ترین شاخصه‌های دوستی است را از بین برده است. در این میان نوجوانان و جوانان جامعه ما به دلیل استفاده بیشتر از فضاهای اینترنتی بیشترین آسیب را از دوستی‌های دروغین اینترنتی می‌بینند.

■ **نوجوانی و دوست‌یابی**

سن نوجوانی سن حساسی برای انتخاب دوست است. نوجوانان عاشق دوستی و رفاقتند. گاهی در این سن دوستی‌های آتشینی شکل می‌گیرد که در بسیاری از موارد باعث دردسر هم می‌شود ولی خیلی از همین دوستی‌های دوران نوجوانی ریشه‌دار و عمیق می‌شوند تا جایی که تا سن بزرگسالی هم ادامه پیدا می‌کنند. همه انسان‌ها یک دوست خوب نیاز دارند ولی نوجوانان این نیاز را از همه بیشتر احساس می‌کنند. یکی از مهم‌ترین مسائل نوجوانان و جوانان، دوست‌یابی است که بخش مهمی از زندگی آنها را تشکیل می‌دهد. در این سن به دلیل تغییرات فیزیکی و روحی که نوجوانان به آن دچار می‌شوند، نیاز دارند با دوستان خود بیشتر از خانواده وقت بگذرانند و با دوستان خود درد دل کنند. نوجوانان به دوستان خود کاملاً اطمینان دارند و آنها را محرم رازهای خویش می‌دانند. آنها مسائل و مشکلاتی را که به دلایلی همچون فاصله زیاد سنی، عدم توجه والدین یا ترس از آنها نمی‌توانند با آنان در میان بگذارند با دوستان خود به راحتی در میان می‌گذارند و از آنها راهنمایی می‌خواهند. در این سن دوست نقش مهمی را در شکل‌گیری شخصیت نوجوانان بازی می‌کند. پس چه خوب است نوجوانان با کسانی که با او متفاوت هستند دوست شوند. وقتی او با شخصیت‌های جدید ارتباط برقرار کند، افق دید وسیع‌تری پیدا می‌کند، دیدگاه‌های جدیدی یافته و با دیگران بهتر ارتباط برقرار می‌کند. نوجوانان برای دوست‌یابی تمایل زیادی دارند و برای هماهنگ کردن خود با دیگران بسیار مشتاقانه عمل می‌کنند ولی بعضی از دوستان به راحتی می‌توانند نوجوان را به راه‌های خلاف بکشانند. فضاهای اینترنتی و دوستی‌های اینترنتی بهترین زمینه برای کشیده شدن به راه‌های خلاف است. اگر نوجوان خود را با شیوه‌های دوست‌یابی صحیح آشنا نکرده و از خطرات احتمالی دوستی‌های اینترنتی آگاه نکرده باشیم بدانیم که نوجوان ما بهترین طعمه برای دوستی‌های ناباب است.

■ **دوست ناباب**

همانطور که گفته شد داشتن دوست و برقراری روابط اجتماعی با دیگران از نیازهای اساسی فرزندان به خصوص در سنین نوجوانی و جوانی است. گرچه رفیق خوب و شایسته برای همه طبقات مردم در تمام دوران زندگی ارزنده و مهم است ولی برای نسل جوان اهمیت بیشتری دارد، زیرا جوانی دوره گسترش دوستی‌ها و رفاقت با همسالان است و جوانانی که در آستانه زندگی اجتماعی قرار گرفته‌اند می‌توانند به وسیله رفیق خوب و با فضیلت، شخصیت خود را تقویت کنند، استعدادهای اجتماعی خویش را به فعلیت در آورده و خود را برای فعالیت‌های دامنه‌دار اجتماعی فردایشان آماده کنند. در ضمن معاشرت‌ها همانگونه که عامل مصونیت اخلاقی‌اند و اثر سازنده روی انسان دارند، در مواردی نیز عامل فساد و انحراف می‌شوند. طبق بررسی‌های به عمل آمده در سنین نوجوانی زمینه برای لغزش‌ها و آلودگی‌ها کاملاً آماده است. بسیاری از خانواده‌ها به دلیل بی‌توجهی به دوستان فرزندشان یا اعتماد بیش از حد به نوجوان خود یا به تصور اینکه فرزند ما از آن بچه‌ها نیست هیچ‌گونه نظارتی روی دوستان فرزند خود ندارند. این خوش‌بینی افراطی ناشی از بی‌بصیرتی والدین است. انسان هر اندازه که پاک و بی‌آلایش باشد، همیشه در معرض لغزش و خطاست به ویژه در دوران نوجوانی که از تجربه و روشن‌بینی کافی نیز برخوردار نیست. این خوش‌بینی سبب می‌شود پدر و مادر غفلت کنند و این غفلت، نوجوان را به بیراهه هدایت کند که عواقب ناگواری را به همراه خواهد داشت. با وجود در دسترس بودن اینترنت خطر دوستان ناباب نوجوانان را بیشتر از هر زمانی تهدید می‌کند. نوجوانانی که خام و بی‌تجربه هستند یا به دلیل فشارهای سختگیرانه والدینشان بسیار گوشه‌گیر و بدون اعتماد به نفس هستند و در دوست‌یابی ضعیف و بی‌تجربه عمل می‌کنند بهترین طعمه برای افراد سودجو هستند. این افراد با شگردهای خاص خود نوجوان رها شده را به سمت خود جلب می‌کنند و او را برای رهایی از غم و تنهایی یا برای شادی و هیجان بیشتر به فساد آلوده می‌کنند. اعتیاد به مواد مخدر شایع‌ترین فساد بین نسل نوجوان جامعه کنونی ماست. دوستی‌های اینترنتی و وابستگی‌های عاطفی که در این میان ایجاد می‌شود می‌تواند خطر تهدیدکننده‌ای برای نوجوان بی‌تجربه باشد. چه آسیب‌ها و لطمه‌هایی که از این طریق بر روح نوجوان وارد نمی‌شود. در نتیجه اعمال نظارت و کنترل از سوی والدین نسبت به فرزندان باید به گونه‌ای باشد که اثرات منفی به دنبال نداشته باشد و آنها احساس نکنند که والدینشان نسبت به آنها بی‌اعتمادند و لذا از خانواده فاصله بگیرند.

■ **والدین نظارت کنند نه دخالت**

نقش خانواده در دوست‌یابی نوجوانان بسیار پررنگ است. طبیعی است که والدین بسیار نگران دوستان نوجوان و جوان خود باشند،اما این را باید بدانند که نباید نسبت به دوستان فرزندان خود موضع‌گیری سختی داشته باشند، زیرا جواب عکس می‌گیرند. این نکته را نباید فراموش کرد که دوست‌یابی باعث شکل‌گیری تعاملات اجتماعی و کشف هویت اجتماعی نوجوانان می‌شود. در صورتی که والدین مانع رشد نوجوان در این مرحله شده یا به طور مستقیم در تصمیم‌گیری‌هایش دخالت کنند، شکل‌گیری هویت اجتماعی نوجوانان خدشه‌دار خواهد شد،بنابراین بهتر است والدین در دوران دبستان ویژگی‌های یک دوست خوب را به فرزندان خود آموزش دهند تا آنها دوستانی را برای خود انتخاب کنند تا در دوران نوجوانی که دوست‌یابی، حساسیت بیشتری پیدا می‌کند ملاک‌های مناسبی را یاد گرفته باشند. بدین ترتیب نباید تصور کنند که نوجوانشان هنوز یک کودک است و نیاز دارد که آنها برای او دوست انتخاب کنند. بلکه والدین باید به طور غیرمستقیم به شیوه دوست‌یابی و همانندسازی فرزندشان نظارت داشته باشند. پدر و مادر باید به نحوی فرزندان خود را متقاعد سازند که از مراقبت والدین خود هیچ وقت بی‌نیاز نیستند و این مراقبت ناشی از علاقه و مسئولیتی است که خانواده در برابر فرزندان دارند.

نوجوانان در مرحله دوست‌یابی با گروه‌های همسال خود تعامل برقرار، با آنها همانندسازی کرده و سعی می‌کنند با افرادی ارتباط برقرار کنند که در بسیاری از زمینه‌ها با آنها وجوه مشترک داشته باشند. مهم‌ترین ملاک‌های دوست‌یابی در نوجوانان، اعتقادات و علایق مشترک، همگونی خانوادگی، سلامت نفس، ادب، شخصیت اجتماعی و علاقه‌مندی به درس و تحصیل است. والدین باید با نوجوانان رابطه صمیمی و گرم برقرار کنند تا نوجوانان، آنها را به عنوان محرم‌اسرار خود بدانند و آنچه پیرامونشان اتفاق می‌افتد را با ایشان در میان بگذارند تا از گرایش افراطی به دوستان جلوگیری شود. نوجوانان را نباید تحقیر کرد و به ویژه نباید درحضور دیگران آنها را کوچک و به شخصیت‌شان لطمه وارد کرد. والدین باید نوجوان خود را توجیه کنند که در دوستی باید چقدر از وقت خود را صرف یکدیگر کنند، تا چه اندازه به هم توجه داشته باشند و هنگامی که یک فرد چند دوست دارد این توجه را چگونه بین آنها تقسیم کند. توجه به این نکات موجب به وجود آمدن دوستی‌های خوب و مفید وعدم توجه باعث به هم خوردن دوستی‌ها می‌شود. البته محدود کردن بیش از حد نوجوان احتمال «آسیب‌زایی» را بیشتر می‌کند، لذا ضمن مراقبت در دوستی‌ها نباید آنها را بیش از حد محدود کرد. نوجوان را توجیه کنید تا در دوستی‌ها اعتدال را رعایت کند. هنگام بیان اسرار خود به دوستان برخی اسرار را نزد خود حفظ کند و حتی برای بهترین دوستان بیان نکند. والدین باید روش دوست‌یابی را به نوجوانان بیاموزند تا فرزند برای معاشرت و انتخاب دوست آگاهی کافی داشته باشد.

نگاه

دوستی در آیینه آیات و روایات

تو شبیه دوستانت می‌شوی

■ سیمین جم

مکتب انسان‌ساز و متعالی اسلام همانگونه که برای تمام جزئیات و کلیات زندگی ما مسلمانان برنامه و نسخه دارد از کنار موضوع مهم دوستی نیز به سادگی نگذشته است. از منظر قرآن معیارهای مهمی همچون ایمان، صداقت و یکرنگی، خیرخواهی و خوش اخلاقی از ضروریات یک دوستی سالم، پایدار و مفید است.

یکی از نکات مهم در این میان، تأثیر بسیار زیاد دوست بر شخصیت انسان است که در آیات قرآن کریم و روایات معصومان (ع) به این موضوع اشاره شده است. امیرالمؤمنین(ع) می‌فرمایند:«کسی که شخصیت او بر شما مشتبه شد و از دین او اطلاعی نداشتید، به دوستانش نگاه کنید؛ اگر آنان از اهل دین خدایند، پس آن شخص نیز بر دین خداست ولی اگر دوستان وی بر غیر دین خدا بودند پس بدانید که او نیز هیچ بهره‌ای از دین خدا ندارد.» بدون شک عامل سازنده شخصیت انسان ـ بعد از اراده و خواست و تصمیم او ـ امور مختلفی است که مهم‌ترین آنها همنشین و دوست و معاشر است،چراکه انسان خواه ناخواه تأثیرپذیر است و بخش مهمی از افکار و صفات اخلاقی خود را از طریق دوستانش می‌گیرد. «...وَ إِنَّ کَثِیراً مِنَ الْخُلَطاءِ لَیَبْغِی بَعْضُهُمْ عَلی بَعْضٍ إِلاَّ الَّذِینَ آمَنُوا وَ عَمِلُوا الصَّالِحاتِ وَ قَلِیلٌ ما هُمْ...»: بسیاری از دوستان و افرادی که با هم سر و کار دارند به یکدیگر ستم می‌کنند، مگر کسانی که ایمان آورده و اعمال صالح انجام داده‌اند، اما عده آنان کم است. دقت در انتخاب دوست، رازداری، راستگویی و مهربانی، شاخص‌هایی است که در احادیث معصومین(ع) در دوستی بر آنها تأکید بسیار شده است. رسول خدا (ص) می‌فرمایند:«انسان بر دین دوستش خواهد بود،بنابراین هر یک از شما دقت کند که با چه کسی دوست می‌شود.» مولا علی (ع) نیز می‌فرمایند: «خیر دنیا و آخرت در رازداری و دوستی با نیکان جمع شده است و شر و بدی در افشای راز و دوستی با اشرار گرد آمده است.» ایشان در حدیث دیگری می‌فرمایند:«بهترین برادران تو کسی است که با راستگویی خود تو را به راستگویی دعوت کند و با اعمال نیک خود تو را به بهترین کارها فراخواند.» امام باقر (ع) نیز در دوستی با برخی افراد هشدار می‌دهد. به فرموده ایشان «با چهار شخص معاشرت و دوستی نکن ؛ احمق، بخیل، ترسو و دروغگو،زیرا شخص احمق می‌خواهد به تو سود رساند ولی صدمه می‌زند و آدم بخیل و تنگ‌نظر از تو می‌گیرد،اما به تو پس نمی‌دهد و ترسو از تو و پدر و مادرش فرار می‌کند و دروغگو اگر راست بگوید کسی باور نمی‌کند.»

سبک رفاقت

چشیدن طعم ملس یک رابطه دوستانه

هر دوستی دوست نیست

■ کسری محمدیان

پدرم دوستی دارد که بسیار با هم صمیمی هستیم و رابطه خانوادگی خوب و محکمی از قدیم داریم. آنها همیشه از فامیل به ما نزدیک‌تر بوده‌اند. همیشه در همه شرایط چه شادی و چه غم، در کنار هم بودیم و هستیم. فرزندان خانواده دوست پدرم مثل ما زیاد بودند. ما بچه‌ها وقتی به هم می‌رسیدیم، تمام لحظاتمان را به بازی و شادی می‌گذراندیم. ما بچه‌ها با هم بزرگ شدیم، تحصیل کردیم و باسواد شدیم، ازدواج کردیم، بچه‌دار شدیم و اکنون ما هم نقش پدر یا مادر را در زندگی خود ایفا می‌کنیم. این دوستی قدیمی با گذشت زمان مثل خیلی از دوستی‌های امروزی زیر غبار فراموشی گم نشده است. هنوز همان رفاقت قدیمی مثل روزهای اول پر رنگ و استوار است. هر چند مشکلات زندگی امروزی همه ما آدم‌های این روزگار را در لاک تنهایی خودمان فرو برده است،اما این دوستی‌های ریشه‌دار باعث می‌شود که ما هم هر از گاهی سر از گریبان خود بیرون آورده و طعم ملس این رفاقت را بچشیم. خوش به رفاقت‌های قدیم و ماندگاری آن.

■ **معنای دوستی و رفاقت**

در لغتنامه دهخدا دوست به معنی محب، یکدل، یکرنگ، خیرخواه، یار، رفیق، مأنوس، آشنا، همدل، مقابل دشمن، آن که نیک اندیشد و نیک خواهد، مقابل دشمن که بد اندیشد و بد خواهد آمده است. ظاهراً در اصل «دوس» بوده که به معنای چسبیده و پیوستن به چیزی است و به مرور ایام از معنای اصلی مهجور شده و به معنای مأخوذ شهرت گرفته است. دوستی به معنای یاری، رفاقت، محبت و عشق، نزدیکی، همدلی و همدمی بین دو نفر بدون وجود رابطه خویشاوندی سببی یا نسبی است،اما به زبان ساده‌تر، دوست یعنی در زمان تنهایی‌هایت او همیشه در کنارت هست. دوست یعنی یک راه دو طرفه، یک قدم تو، یک قدم او، اما بدون شمارش و حساب و کتاب. دوست یعنی در مشکلات دست یاری به سمتت دراز کند. دوست یعنی در غم و شادی کنار تو باشد.

انسان موجودی اجتماعی است و این خصلت اجتماعی او سبب می‌شود در هر شرایطی برای خود به دنبال دوست باشد. احساس نیاز به معاشرت صمیمانه،همدلی و همراهی با دیگران، علاوه بر اینکه یکی از خصلت‌های زندگی اجتماعی به شمار می‌رود، ندایی است برخاسته از اعماق وجود انسان که او را به ایجاد ارتباط دوستانه و تماس با همنوع فرا می‌خواند. بنابراین همه افراد روی کره زمین نیازمند ارتباط دوستانه و سالم هستند. هیچ حسی قشنگ‌تر و لذتبخش‌تر از داشتن یک دوست و همدل برای انسان نیست. ارسطو، فیلسوف نامدار یونان باستان، دوست خوب را به منزله یک روح در دو بدن می‌داند،اما اگر در اطرافیان خود افرادی را می‌شناسید که نمی‌توانند دوستی را برای خود حفظ کنند این افراد به نوعی از بیماری‌های انزواطلبی و گوشه‌گیری رنج می‌برند که باید علل و عوامل آن را جست‌وجو و درمان کنند. در واقع هیچ حسی بدتر از حس تنهایی نیست. انسان به همان میزان که از ارتباط دوستانه با دیگران همراه با صفا و صمیمیت و یکرنگی لذت می‌برد و احساس آسایش و راحتی می‌کند، از تنگناهای ناشی از فقدان زندگی جمعی و قطع رشته مودت و دوستی با دیگران رنجور، آشفته و مضطرب می‌شود. در واقع هیچ چیز برای انسان غم‌انگیزتر، آزاردهنده و کشنده‌تر از این نیست که احساس کند در این دنیای پهناور، یکه و تنهاست و هیچ قلبی برای او نمی‌تپد،اما باید خاطر نشان کرد که همه دوستی‌ها هم واقعی و حقیقی نیستند و افرادی هستند که با نقاب دوستی ظاهر می‌شوند و ارتباط دوستانه‌ای با قصد و نیت شر، برای ضربه زدن به ما برقرار می‌کنند.

■ **دوست حقیقی کیست؟**

آیا تا به حال به دوستانی که در اطراف شما هستند دقت کرده‌اید؟ چه تعداد از آنها دوستان صمیمی هستند و آیا این دوستان صمیمی شما دوستان واقعی و حقیقی هستند یا دشمنان شما در لباس دوست؟ تا به حال دوستان خود را ارزیابی کرده‌اید؟ بیایید با هم برای یک بار ویژگی‌های یک دوست خوب را مرور کنیم.

دوست خوب و حقیقی حرف‌های محرمانه ما را به دیگران نمی‌گوید. یک دوست خوب به ما و موقعیت‌های شغلی و اجتماعی ما حسادت نمی‌کند. در واقع دوست خوب کسی است که از دستاوردها و موفقیت‌های ما خرسند شود و البته کمک‌مان کند که هرگز به خاطر داشته‌هایمان دچار غرور نشویم. یک دوست خوب وقتی بیمار هستیم مرتب پیگیر احوال ماست و هر کاری از دستش برآید برای بهبودی حال ما انجام می‌دهد. یک دوست خوب وقتی پکر و از دنیا خسته‌ایم می‌داند که باید کمتر حرف بزند و بیشتر گوش بدهد. یک دوست خوب اشتباهات ما را به ما گوشزد می‌کند. دوست خوب کسی است که همه هوش و حواسش به لحظه با هم بودن‌مان است، طوری که احساس کنیم حضورش در زندگی‌مان یک اصل حیاتی است. اینکه فقط در خوشی‌ها کنار یکدیگر باشیم، برای یک دوستی واقعی کافی نیست. دوست خوب کسی است که در تمامی فراز و نشیب‌های زندگی پشت‌مان را خالی نکند. گاهی دوستی‌ها به دلیل مشغله‌های کاری یا خانوادگی کمرنگ می‌شود،اما دوستان واقعی هیچ وقت اجازه نمی‌دهند مشغله‌های زندگی روی روابط‌شان تأثیر بگذارد. همه ما گاهی در روابط‌مان قضاوت‌های نادرست می‌کنیم. دوستان واقعی به جای اینکه دلخوری‌شان را از یکدیگر پنهان کنند، مشکل‌شان را مستقیماً مطرح می‌کنند تا سوءتفاهم‌ها از بین برود. دوستان خوب یکدیگر را درک می‌کنند و به همین دلیل می‌توانند نسبت به هم بخشنده و باگذشت باشند.

دوست خوب و حقیقی حرف‌های محرمانه ما را به دیگران نمی‌گوید. یک دوست خوب به ما و موقعیت‌های شغلی و اجتماعی ما حسادت نمی‌کند. در واقع دوست خوب کسی است که از دستاوردها و موفقیت‌های ما خرسند شود و البته کمک‌مان کند که هرگز به خاطر داشته‌هایمان دچار غرور نشویم. یک دوست خوب وقتی بیمار هستیم مرتب پیگیر احوال ماست و هر کاری از دستش برآید برای بهبودی حال ما انجام می‌دهد

■ **دوستی‌هایی از جنس قدیمی**

وقتی به دوستی‌های ریشه‌دار قدیمی نگاه می‌کنم و دوستی‌های امروزی را می‌بینم، این موضوع توجه‌ام را به خود جلب می‌کند که قدیمی‌ها چه رفتاری را در پیش می‌گرفتند که دوستی‌هایشان ریشه‌دارتر بود ولی بسیاری از دوستی‌های امروزی از آن عمق و ماندگاری بی‌بهره‌اند و در نتیجه بسیار سطحی و زودگذرند. مهم‌ترین نکته دوستی‌های قدیمی اعتماد عمیقی بود که افراد به یکدیگر داشتند. همیشه در هر شرایطی به یکدیگر کمک می‌کردند. در سختی‌ها پشت هم را خالی نمی‌کردند. حسادت به شدت امروزی در وجود انسان‌ها ریشه ندوانده بود. در یک کلام آنها بی‌ریا بودند. رفت و آمدها ساده و صمیمی به دور از هر گونه تجملات بود.

بی شک ما هم می‌توانیم دوستی‌هایی از جنس دوستی‌های قدیمی داشته باشیم به شرط اینکه گذشت داشته باشیم. در رفتارمان ریا نکنیم. خالص و مخلص باشیم. در دوستی‌هایمان سبک ساده‌زیستی پیشه کنیم. اجازه ندهیم تفکرات تجملاتی زندگی امروزی فاصله بینمان بیندازد. سقراط می‌گوید:«هر کس آرزو و آرمانی دارد؛یکی اسب می‌خواهد و دیگری سگ، سومی پول و چهارمی افتخار و قس علی هذا، ولی من ترجیح می‌دهم به جای این همه چیزها یک دوست خوب داشته باشم.» داشتن دوست خوب یک نعمت الهی است که خدا به ما عطا کرده است قدردان این نعمت الهی باشیم.